

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Martinii Tridentini E Societate Jesu Sinicae Historiae Decas Prima

Martini, Martino

Monachii, 1658

Imperator Primus Tanguis. Imperavit annis XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11848

MARTINI MARTINII

è Societate JESU,

SINICÆ HISTORIÆ

LIBER TERTIUS

De secundâ imperiali familiâ XANGA.

IMPERATOR PRIMUS

TANGUS.

Imperavit annis XIII.

*Cylo 16. anno
32. ante Chri-
stum 1766.*

Odem, quo KIEUS ejectus est, anno apud Sinas TANGUS regnare coepit, is qui primus familiam in XANGAM Imperatoris nomen intulit, à suâ olim dynastiâ, cùm regulus esset, attributum. Hunc etiam annum Sincenses historici TANGI nomine & imperio insigniunt, more majorum, quoties in novam stirpem regnum transfertur, id observantium. Ut enim bono Imperatori honos ille habetur, ut annum, quo ex hac vitâ decessit, ei velut adhuc viventi, ascribant, qui de mortuo succedunt; ita sequitur illum infamia, qui suo scelere jus regnandi à posteris alienavit. Memorant hunc Imperatorem tanto omnium applausu lætitiâque, cùm ob suam probitatem, tum ob KIEI odium, exceptum fuisse, ut, ad quamcunque se regni plagam conferret, alij aliâ Sinarum in ditione positi, interea grave sibi ducerent, ejus ceu sideris benigni adventu se ad spectûque fraudari. Quacunque incedebat, omnes extremis digitis pedum, ut Sinicâ phrasi utar, insistentes, erectisque capitibus venientem præstolabantur. Exercitus ejus tantâ modestiâ huc illucque comæbat, ut amicos potius mercatores, quàm milites rapinis assuetos diceres. Hinc studia populi promeriti, quacunque transibant, obvios passim civium, ac præcipuè puerorum greges habuere, oryzam & ceteram annonam ultro gratisque offerentium, & in militem tam amicum, tam abstinentem obsequijs certantium. In tantâ rerum tranquillitate unus LOPEUS au-
sus

*Modestia mi-
litum grata.*

fus est in TANGUM arma movere, nullâ aliâ causâ, quàm regnandi cupidine. At enim levi pralio victus captusque, bonorum omnium & vitæ ipsius jacturâ, temeritatis pœnas dedit. Rebus ita compositis nihil optimum Imperatorem gravius affecit, quàm metus, ne apud posteros affectati regni notam incurreret, tanquam inde legitimo ejus herede per scelus ejecto. Quâ de re sæpe cum proceribus colloquens, ter volebat se abdicare imperio. Sed nusquam regiæ modestiæ relictus est locus. In sententia nihilo secius perseverantem, è præcipuis purpuratorum unus denique consolans, Calum, inquit, homines ita creavit, ut propriam cuique agendi, quæ luberet, libertatem indiderit. In quâ animorum diversitate si nemo sit, cujus nutu omnes intelligant se gubernandos; totum orbem perpetuis dissidentium inter se bellis & opinionibus turbare necesse est. Huic malo ut Calum provideret, reges nobis dedit sapientiâ & usu rerum eximios, qui mortalium libidines, odia, contentionesque compeſcant. Etiamnum KIEUS regnaret, si virtuti apud eum locus fuisset. Nunc ubi privata potius voluptati, quàm publicis regni commodis operam dedit, iniquus populi vexator, quem varijs tormentis enectum aquâ & igni delevit, nullius culpa reum; Calo placuit, illo sublato, te virum fortem, prudentem, patriâq; amantem rebus præficere, cujus virtute speramus regna omnia ad frugem revocanda, præsertim cum nemo ignoret, YUÏ ducis optimi præcepta, mores, ac documenta te sequi. Noli itaque hoc decus abjicere, non à te questum, sed à nobis Calo jubente tibi reuerti obrusum. Quod si ad gentis tibi subjecta utilitatem converteris; causam non habebis, cur famam iniqui regis in posteris formides, qui ut tuas virtutes, ita prioris vitia ex iisdem annalibus discent. Plura in hanc rem addidit, quæ liber XUKING habet; ego studio brevitatis omitto.

Tangus præ
modestiam unis
se regno abdicare.

At necdum Imperator de veteri sententiâ demotus respondit in hunc ferè modum. Est hæc à cali supremo Imperatore generi humano imposita atque inusta lex, ut, qui ad naturam vivit, in ejusque conquesto instinctu, ut demum capeſſat sceptrum reliquisque præsit. Ego quod KIEUM è fastigio dejecerim, id Calo jubente factum, cui refragari nefus duxi. Nunc ejus imperij religione exsolutus, ad alterum, qui me sit melior, respiciatis censeo. Ego me à sorte finibusque contentus, vel idcirco ab hoc honore abhorreo, quod ei populo imperandum intelligam, in quo mali multi sunt inter paucos bonos. Regnum est instar agri triticeï, in quo frumentum multo lolio & avenâ corrumpitur, aut orizâ plurimis pa-

leis

leis immista. Igitur tanta multitudini regenda me imparē sentiēns, ne in cælum offendam, vereor, si provinciā me illā supra vires onerem. Ad imperij nomen haud secus atque ad ingentis præcipitij conspectum exhorresco. His auditis Præfecti & magistratus omnes eum denuo consolari, atque ad eò non alium Imperatorem sibi destinatuos religiosè affirmare; simul omnem operam opemque polliceri. Pertinaci pietate victus denique Tangus imperium tyranno ereptum accepit virtute ac modestiā imperantem perpetuò sequentibus. Hinc summis infimisque charus, æquitate, liberalitate, comitate omnes sibi devinxerat. In quibus illud palmarium, quòd aurifodinas in montibus, quos HENG appellant, qui PEKING à provinciā Xansi separant, repertas promiscuè populo utendas sine tributo concessit; nullo inde quæstu in ærarium suum redundante. Proxima cura fuit, sanguinarias KIEI leges abolere, sufficerèque alias, quas etiam amarent subditi. Quò factum est, ut non hi modò, sed & reguli omnes eā æquitatis famā commoti unā cum suis se illi ultro subjicerent. Habuit TANGUS inter ministros JYNIUM nomine, supremum militiæ Præfectum, qui armis juxtà consiliisque juvans Imperatorem, magnitudine animi & fortitudine, prudentiā item, & in illum fide apud Sinas eximius habebatur. Quæ de singulis nec ea pauca, memorare possem; consultò prætereo. Porro TANGUS initium anni Lunam primam solstitio hiemali viciniorem deinceps esse voluit. Ut sibi suisque identidem essent & è re natā præsto in palatio documenta melioris vitæ, in vasis utensilibus gnomas ad eam rem appositas insculpi jussit. In eā supellectili ante alia pelvis erat, quam ipse ad abluendam aquā calidā, ut Sinæ solent, faciem adhibebat; in quā hæc epigraphe legebatur, omni hominum ordini amplectenda, *In dies te renova, & iterum eodem die te renova.*

*Mos lavandæ
vultum.*

*Tangi pietas
in cives.*

Sed ejus pietas erga subditos in unā re omnium maximè enituit. Cùm enim ingens esset toto septennio terræ siccitas, nullā interim de cælo aquā veniente; itum è superstitione gentis ad sortem. Ea sic decrevit, ut unius hominis precibus ac morte cælum omnium vicem placaretur & remolleceret. Quod ubi ad TANGUM relatum est, *Pluvia,* inquit, *ut commune bonum populo, cui præsum, à cælo datur. Eam si fata jubent ab uno pro cunctis exorari; me potissimum instans calamitas manet. Locum omnium tenenti convenit, omnium causam agere. Qui prod. sse debet omnibus, nocere nemini potest. In me igitur incumbit culpa fato-*

rum; quorum iustum si fas non est vitare, honestum erit pro publicâ salute vitam meam impendere. Sub hac jejunium sibi indicit, cæsarie unguibusque, quos promittere apud Sinas non leve nobilitatis signum & ornamentum est, praecisis, nudis pedibus corporéque cinere terraque consperso, hac prece se cælo piacularem victimam devovit. *Inscitiam aut scelus meum, obsecro te supreme cæli Imperator, ne populus luat. Mihi te iratum habeam, modo parcas innocenti patriâ. At si ego fortè malè meos guberno, si domi meæ luxum splendorémque iusto majorem tolero, si adulatoribus alienâque famam obireclantibus aurem nimis patientem commodo, meum id crimen est, me cælum ad pœnas deponat.* In hunc ferè modum sexies cæli dominum obtestabatur, cum repenti ingentibus procellis effusus imber longè latèque terras summâ omnium lætitiâ rigare cœpit. Scires TANGI pietate factum, ut in imperio penes TANGIANAM exinde familiam esset tam diuturna successio. Annis namque sexcentis & quadraginta tribus eum non intermissâ serie sunt è suâ stirpe secuti septem omnino & viginti; vitijs ac virtutibus promiscuè insignes, prout cuique voluptas aut respublica magis cordi sunt.

SECUNDUS IMPERATOR TANGIAUS.

Imperavit annis XXXIII.

Magni illius TANGI è filio nepos hic fuit: initio regni avo vir-
tutibus longè dispar, ejus documenta leges, & gubernandi
rationem vel ignoravit, vel neglexit. Utur est JYNIUS, cujus
operâ in belli pacisque negotijs Tangum fuisse usum, suprâ diximus,
vir summæ authoritatis, ut incautum juvenem ad bonam frugem tra-
duceret, sæpe hujusmodi verbis usus est. *Fortuna calòque non semper
fidendum; nec uni eisdemque concessum perpetuò imperium. Id, ubi virtus
abest, corrumpere necesse; at illâ comite, quæta Imperatoris erunt omnia,
virtute collapsâ ut plurimum ruunt imperia.* Hæc, inquam, & similia
liber XUKING nobis suppeditavit, ne quis conficta suspicetur.
Sed ad irritum cecidit hæc philosophia, obstinato ad meliora juvene.

I

Tum

Cyclo 16. anno
45. ante Chri-
stum 1753.